

Eğitim

Yüksek İslâm Enstitülerinin
13. Kuruluş Yılı Münasebetiyle

Bekir TOPALOĞLU
İst. Yüks. İslâm Enstitüsü
Öğretim Üyesi

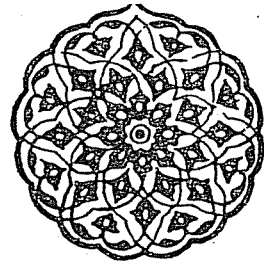
ÜRKIYE'MİZİN mânevî kalkınmasında büyük bir mevki' işgal ettiğine inandığım Yüksek İslâm Enstitülerinin kuruluşunun 13. yıldönümü dolayısıyla tertip edilmiş bulunan törene teşekkürlerinizden dolayı —bir Enstitü mensûbu olarak— şükranlarımı arz ederim.

Madem ki müslüman türk milleti ile'l-ebed pâyidar olacaktır ve madem ki bir millet, şerefli bir millet olarak varlığını devam ettirebilmesi için bir dine bağlanmaya muhtaç olacaktır, o halde yüce Tanrı'nın insanlığa gönderdiği en son ve en mükemmel din olan *İslâmiyet* aziz vatanımızda daima yaşayacaktır.

Bütün dünya anayasalarında olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti anayasası da din ve vicdan hürriyetini kabul etmiştir. Din ve vicdan hürriyeti demek, vatandaşın arzu ettiği dinin kurallarına ve hükümlerine riayet etmesi demektir. Şüphesiz ki bir dinî bilmeden, öğrenmeden ona bağlanmak mümkün değildir. O halde dini öğrenmek, öğretmek, telkin etmek, bu maksatla okul açmak, yayın yapmak din ve vicdan hürriyetinin en tabii neticesidir.

Bundan 13 yıl önce, 1959 senesinde ilk defa olmak üzere güzel İstanbul'umuzda Yüksek İslâm Enstitüsü açılmıştır. Müteakiben Konya, Kayseri, İzmir ve Erzurum'da da açılarak bu Enstitülerin sayısı bugün 5'e yükselmiştir.

Son yıllara kadar yürütülen uygulamaya göre, ilkokuldan sonra İmam-Hatip Okullarına alınan öğrencilere, 7 yıl içinde lise kültüründen başka yeter derecede temel bir din kültürü verilmekteydi. İmam-Hatip Okullarından mezun olan öğren-

ciler, me'zun oldukları okulun öğretmenler kurulundan tezkiye raporu aldıktan sonra bir eleme ve bir de giriş imtihanından geçerek Yüksek İslâm Enstitülerine girerler. 4 yıllık Enstitü öğrenimi sırasında bu öğrencilere Fransızca, İngilizce ve Almanca'dan biri olmak üzere Arapça ve Farsça okutulur. Bunun yanında Tarih, Edebiyat ve Felsefe grubundan önemli bazı konular tadrîs edilir. Bütün bunlardan başka ve en başta olmak üzere din ilimleri tadrîs edilir. Din ilimleri sâhâsında araştırmalar yapılır, seminerler tertip edilir, ihtisaslaşmaya doğru gidilir.

10 yıldan beri Türkiyemizin ilim sâhâlarında ve dinî hayat safhalarında hizmetler ifâ eden Y. İslâm Enstitülerinin, bundan sonra hizmetlerini memleket dışına taşıracaklarını, başarılarını bütün İslâm âlemine, hatta batı dünyasına taşıracaklarını ümit ediyoruz.

Böylesine önemli, yüce ve kudsi bir vazife mes'uliyeti altında bulunan Y. İslâm Enstitülerinin geleceği ve inkişafı hakkında câmia olarak düşündüklerimizi sizlere hülâsa olarak arz edeceğim.

1. İLMÎ MUHTARİYET :

Y. İslâm Enstitülerinin ilmî bir muhtariyete kavuşturulmasının zarûretine inanıyoruz. Çünkü bu Enstitüler de fakülte ve akademiler gibi birer ilim müessesesidir. İlmî faaliyetlerini kendileri planlamalı, inkişâflarının seyir çizgisini kendileri çizmelidir. Kaldı ki Y. İslâm Enstitüleri aynı zamanda birer dinî müessesedir de. Laiklik prensibini kabul eden devletimizde ne din devlet işlerine, ne de devlet din işleri ve müesseselerine karışmalıdır. Bu sebeple de Y. İslâm Enstitüleri hatta diğer ilim kurumlarından önce ilmî muhtariyete kavuşturulmalıdır.

13 yıldan beri faaliyet halinde bulunan Enstitülerimiz ilmî bir muhtariyete sahip olmayışından ötürü, birçok hak ve imkânlardan mahrum bırakılmaktadır.

a) Enstitülerimizde asistanlık müessesesi bulunduğu halde doktora yapma imkânı yoktur. Hatta mezunlarımız yüksek derecede din eğitimi yapan diğer müesseselerin bazılarında bile (meselâ İlahiyat Fakültesi) doktora yapma hakkından mahrumdurlar.

b) Gazetelerde sık sık Millî Eğitim Bakanlığının, çeşitli fakülte ve akademilerin ilânlarını görürsünüz: öğrenci, öğretmen ve

asistanlarını burslu olarak dış memleketlere gönderiyorlar. Niçin? Görgü ve bilgilerini arttırmak için, lisanlarını kuvvetlendirmek için, ihtisas yapmak için, metod öğrenmek için. Pek iyi, Yüksek okul, akademi ve fakülte mensupları gibi onlar da görgü ve bilgilerini arttırmalarını, yabancı dillerini, husûsiyle din lisanı olan Arapçalarını kuvvetlendirmesinler?.. Niçin yirminci asrın din adamı Şark İslâm âlemini görüp tedkik etmekten, batı dünyasının ilmî çalışma ve metodlarını müşâhede etmekten mahrum ediliyor?..

2. DÖNER SERMAYE :

Yüksek İslâm Enstitülerinin mensupları memleketimizin dinî hayat sâhasında büyük hizmetler ifâ etmek mecburiyetindedir. Halbuki Enstitüler, asrımızın en büyük telkîn vâsıtası olan «yayın» imkânlarından mahrum bulunmaktadır. 11 küsur yıldanberi Enstitü mensuplarının serbest piyasada neşrettikleri eser sayısı bir kaç yüz (muhtemelen 300) civarındadır. Ayrıca dergi ve gazete şeklinde bazı mevkuteler de yayınlanmaktadır. Ortada döner bir sermayesi bulunmadığından bizzat Enstitülerin yayın yapması mümkün olmamıştır. Ancak İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün kendi dar imkânlarıyla —daha doğrusu imkânsızlıkları içinde— 2 sayı kadar çıkarabildiği Enstitü Dergisi müstesnâ. Her şeyden önce Enstitü mensupları için gerekli olan ders, mürâcaat ve el kitapları ile müslüman halkımızın, özellikle münevverlerimizin faydalanacağı eser ve mevkutelerin neşri için lüzumlu olan döner sermaye tahsis edilmelidir.

3. HİZMET SAHASI :

Yüksek İslâm Enstitüleri mezunları, bugün, imam ve hatiplikten tutunuz da Diyanet teşkilâtının en yüksek mevki'lerine kadar muhtelif kademelerde vazife görmektedir. Ayrıca öğretmen olarak çeşitli okullarda hizmet ifâ etmektedir. Fakat, kanâatimce, bu asla kâfi değildir. Müslüman-Türk milletinin sahip olduğu şanlı tarihi ve bugün stratejik yönünden büyük bir önem taşıyan coğrafyası gözönünde bulundurulacak olursa —tekrar ediyorum— bu asla kâfi değildir.

Son yıllarda, memleketimizde, tarihte misli görülmemiş bir hâdise cereyan etmektedir: Biz yarım milyondan fazla bir

bilek kuvvetiyle kafa gücümüzü yabancı ellere peşkeş çekmişiz. Kendi öz kardeşlerimiz bacılarımız ve evlâdlarımız olan bu işçi ve öğrenci grupları, dil din, örf ve âdet... bakımından bize yabancı, hattâ bize zıt olan yâd illerde —bilhassa mâ'neviyat sâhasında— kendi kaderleriyle başbaşa bırakılmışlardır. Aldığımız haberlere göre Avrupa memleketlerine işçi gönderen devletler içinde bizim kadar ihmalkâr davranan, alâkasız kalan bir devlet yoktur. Bir kaç yıl sonra sayıları milyona varacak bu ordunun birgün memleketimize döneceklerini tasavvur buyurunuz. Tarihte böyle bir iştilâ görülmemiştir. «İstilâ» dedim, ta'birimi ma'zur görünüz. Müteassıp hıristiyan misyonerinden tutunuz da Allahsız komünistine kadar bütün yabancı ve sapık cereyan ajanlarının cirit oynadığı o memleketlerde kaderleriyle başbaşa bıraktığımız bu ciğerparelerimiz, dönüşlerinde, bin markın yanında bir parça aşağılık duygusu, bir nebze tarihinden kopma hissi getireceklerse bile bizim için bu istilâ, evet istilâ olacaktır.

İşte Yüksek İslâm Enstitüsü ve dengi diğer müessese mezunlarının, gerek yurt içinde, gerek yurt dışında bulunan öğrenci ve işçi yurtlarında, çalışma ve iş yerlerinde vazifelendirilmesini zarurî buluyoruz. Bu, enstitülerimizin inkişafı ve memleketimizin selâmeti bakımından kaçınılmaz millî bir vazifedir.

SES

Burkuldu içim penceresinden otelin
Bilmem ki bu ses hangi yayın hangi telin
Duydum sarı gül âhediyo paylaşalım
Ey! bizden olanlar gidelim haydi gelin.

Kenan SEYİTHANOĞLU

4. HALKIMIZIN DESTEĞİ :

Siz muhterem dinleyicilerimin şahsında aziz müslüman halkımızdan da bazı dilekelerim olacaktır:

a) Memleketimizde eğitim maksadıyla kurulmuş vakıflar mevcuttur. Bu müessese mes'ullerinin Enstitülerimizle de ilgilenmesini, imkânlarından Enstitü mensuplarını da faydalandırmasını temenni ederim.

b) İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü, Üsküdar'ın Bağlarbaşı mevkiindedir. Sizi Enstitümüze da'vet ediyoruz. Sizlerin Enstitümüzü ziyareti bize şeref verir, güç kazandırır, azmimizi ve sevkimizi artırır. Hem bu ziyaretinizde devlet eliyle tesis edilip yürütülen müessesemizin durumunu da görmüş olursunuz. Zaman zaman kulağınıza: «Türkiye'de din eğitimi müesseselerine üvey evlât muamelesi yapılmaktadır» tarzında bir söylenti gelir. Lütfen müessesimizi bir görünüz, bir de İstanbul'un Anadolu yakasında bulunan diğer bir resmî yüksek eğitim kurumunu görünüz... Birinin harâbiliğiyle öbürünün ma'mûreliğini mukayese edince, eminim ki, acı hakikatı sezmede gecikmiyeceksiniz.

c) Umarım ki bundan sonra İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün buna benzer anma törenleri olacaktır. Onlara da şeref vermenizi dilerim.

Sözlerime son verirken hepimize sevgi ve saygılarımı sunarım.

Edebiyat

İslâmî Türk Edebiyatı Zaviyesinden Edebiyatımız

Dr. Neclâ PEKOLCAY
İst. Yüks. İslâm Enstitüsü
Öğretim Üyesi

ÜRK Edebiyatını, eski devirlerden bu yana ikiye ayıranlar, halk edebiyatı ve yüksek zümre edebiyatı adı altında iki zümre edebiyatı olarak müतालaa edenler bulunmuştur. Bu görüş tarzı, İslâmî eserler dışında bir edebiyat için kısmen doğru sayılabilir, fakat İslâmî eserler için böyle bir müतालayı doğru saymak imkânsızdır. Çünkü, İslâmîyette tevazu ön plandadır. Bu sebeple de, kalemini İslâmîyetin hizmetine terk etmiş hiç bir şair veya edib, eserlerini İslâmî zaviyenin dışına bilerek taşımak istemez. Fakat şehirde yetişmiş olan ve yaşayan bir mutasavvıf yahut tarikat şeyhi tabii ki daha mütekâmil bir dil ve üslûpla yazar; hatta bazan o mühitte kullanılması alışkanlık halinde bulunduğu —Mevlâna gibi— Farsça da yazar. Diğer taraftan, göçebe Türk topluluğu arasında yaşayan veya tarikatını kurmuş olan bir mutasavvıf, hitap edeceği zümrenin anlayabileceği bir dil ve üslûpla eserler verir (Ahmet Yesevî, Yunus gibi).

Tekke edebiyatını ve halk edebiyatını da birbirine karıştırmamak gerekir. Halka dönük eserler vermiş olan bir mutasavvıf bir ozan değildir. Aynı bir gayenin hizmetkârıdır.

XVII. asırdan sonra gelişen âşık tarzı ise, halk edebiyatı, tekke edebiyatı ve divan edebiyatının karışımı olup, bir zümre edebiyatı mahiyetini taşımaktadır. XVIII. asrın sonlarında ve mazmunlarıyla divan edebiyatına mal olmaya başlayan âşık edebiyatının en kuvvetli şâiri olarak gösterilen Erzurumlu Emrah'la bunu açıkça görmek mümkündür. (Bkz. Köprülü-zâde Mehmet Fuad, XIX asır saz şairlerinden Erzurumlu Emrah. İst. 1929).

